

Landbrukskontoret i Lillehammerregionen
Vestringsvegen 8
2651 ØSTRE GAUSDAL
Att. Sigbjørn Strand

Deres referanse
Vår referanse 2018/853-2 433.52 HKL
Saksbehandler Harald Klæbo, tlf. 61 26 60 56
Avdeling Miljøvern avdelingen

Dato 07.02.2018

Avslag på søknad om skadefelling av jerv i Øyer

Med hjemmel i lov av 19. juni nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskrifta) § 9, jf. §§ 1 og 3, avslår Fylkesmannen i Oppland søknaden om skadefelling på jerv i Øyer kommune.

Det vises til søknad av 5. februar 2018.

Bakgrunn for søknaden

Landbrukskontoret i Lillehammerregionen søker på vegne av Øyer kommune og Øyer beite og gjetelag om tillatelse til skadefelling av jerv i Øyer kommune. I søknaden går det fram:

- De siste årene har det vært fast tilhold av jerv i Øyer kommune. Øyer er iht forvaltningsplanen for rovvilt – Region 3 – Oppland prioritert mht beitedyr. En kan ikke akseptere at det skal være fast tilhold av jerv over flere år. Jerv er den største skadegjører på sau i Oppland og i 2017 ble det erstattet 54 sauer tatt av jerv i Øyer.
- I Oppland er man over bestandsmålet for jerv og man tar bare ut en del av kvoten på lisensfelling. Øyer kommune er heller ikke prioritert mht ekstraordinære uttak.
- I 2017 ble det tatt ut en jerv 7/2 (SNO) i Øyer. Dette var en hunnjerv. Under lisensjakta ble det videre tatt ut en hannjerv i området Aksjøen. Tidligere år har det blitt tatt ut jerv både under lisensjakta og som hiuttak. I år har det vært fast tilhold av en jerv i området Augsetra. Dette er med stor sannsynlighet en hunnjerv. Det er også observert jerv i området Digeråsen - Rauberget.
- Hvis bestanden av jerv ikke reguleres i beiteprioriterte områder, vet man at det vil resultere i betydelige skader til sommeren. Med bakgrunn i de observasjoner som er gjort i Øyer vinteren 2017/18, samt det skadepotensialet som fast tilhold av jerv utgjør i områder med mye sau på beite, søkes det om betinget skadefelling av jerv i Øyer kommune

Gjeldende kvoter for jerv 2017/2018

Rovviltnemnda i region 3/ Oppland har i vedtak av 24.05.2017 fastsett en kvote på fire betingede skadefellingstillatelser på jerv i region 3 i perioden 01. juni 2017 – 15. februar 2018. Det er så langt felt ett dyr av denne kvoten; dvs et uttak av ett dyr på skadefelling i regi av SNO/Miljødirektoratet den 5/2 - 2018. Kvoten er primært satt for å håndtere skadesituasjoner i beitesesongen.

Nemnda i region 3 har vedtatt en lisensfellingsskvote på 12 jerv der det er pr. dato felt 4 dyr. I tillegg kommer det dyret som SNO har tatt ut i skadefelling som også belastes lisensfellingsskvoten.

Lovgrunnlaget

Vedtaket er fattet i medhold av Lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. §§1 og 3, kor det går fram:

§ 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene). Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk a) for å beskytte naturlig forekommende planter, dyr og økosystemer, b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,(...) Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.(...)

Rovviltforskrifta § 1 (formål):

"Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter."

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

"(...) Nasjonalt overvåkingsprogram, for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig."

Rovviltforskriften § 9 (Fylkesmannens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling):

"...Ved vurdering av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for fremtidige skader
- muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrensa til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, metoder for felling og utbetaling av fellingsvederlag og/eller dekning av påløpte utgifter med unntak av lønn mv. i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf viltloven § 35."»

Etter § 9 i forskrifta kan Fylkesmannen treffe vedtak om iverksetting av felling for å forhindre framtidig skade innafor ramma av kvote for betinga skadefelling gitt av rovviltnemnda, jf. Forskrifta § 8.

Prinsipper for offentlig beslutningstaking Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1):

"Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur."

Etter naturmangfoldlovens § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn viss naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. også prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Dette er konkretisert nærmere gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom forvaltningsplanen for rovvilt i region 3.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Fylkesmannen viser til at dette vedtaket blant annet baserer seg på kunnskap om artenes bestandssituasjon. Vi viser til data fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt og regner kravet til kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldloven § 8, som tilstrekkelig ivaretatt. Føre-var-prinsippet kommer til bruk i situasjoner der en ikke har tilstrekkelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 9. Gjennom statusrapporter fra Rovdata og annen informasjon fra overvåkingen og skandinaviske forskingsprosjekt er det god kunnskap om den samla belastningen jervebestanden blir utsatt for, jf. § 10. Ut over enkelte påkjørsler og predasjon skjer kjent avgang av jerv i all hovedsak gjennom lisensfelling og ekstraordinære uttak. Miljøforvaltningen har derfor rimelig god oversikt over den samla belastningen. Fylkesmannen ser ikke naturmangfoldloven §§ 11 og 12 som relevante i dette tilfellet, da søknaden om skadefellingstillatelse blir avslått.

Bestandssituasjon for jerv

Antall jerv i den norske bestanden er gjennom flere år beregnet ut fra registrerte ynglehi. Jerven yngler første gang ved 3 -4 års alder, og tispene yngler ikke hvert år. I snitt vil om lag 60 % av voksne tisper yngle det enkelte år. Videre er det variasjon i ynglesuksess både mellom enkelttisper og enkeltår, og en må derfor regne med ujamnt antall ynglinger fra år til år. Bestanden av jerv i region 3/Oppland har i en periode vært over det fastsatte bestandsmålet på fire årlige ynglinger, med 10 påviste ynglinger i 2015, 7 i 2016, og med seks i 2017.

Det ble gjennomført hiuttak ved fire av ynglehiene i 2015 (totalt 12 jerv), ingen hiuttak i 2016 og to hiuttak i 2017 (totalt fem jerv).

I tillegg er det utvikla metode for å kunne skille jerveindivider ved hjelp av DNA-analyse av innsamlede ekskrementer. Det totale bestandsnivået for jerv som en har regnet ut fra DNA-analysene, ligger noe lavere enn antall jerv en har regna ut fra antall registrerte ynglehi i region 3/Oppland.

Tapsnivå og utvikling – jerv/bufe

Tap av bufe på utmarksbeite *erstatta som tap til jerv* ble redusert i Oppland i perioden 2015-17;
2015: 1761 sau/lam erstatta som tap til jerv,
2016: 1330
2017: 1220

En må tilbake til midt på 1990 tallet for å finne så lave tap til jerv.

Dette er samsvarende med nedgangen i *påviste skader* på fylkesnivå:
2015: 193 skadetilfeller
2016: 97
2017: 63

For Øyer kommune som det blir søkt om skadefelling i, har *erstattet tap til jerv vært* slik de fem siste årene:

2013: 84 sau/lam (16 ant/dok jerv)

2014: 14 (0 ant/dok)

2015: 22 (0 ant/dok)

2016: 53 (0 ant/dok)

2017: 54 (1 ant/dok)

Fylkesmannens vurdering

I kun to tilfeller tidligere har Fylkesmannen ut fra særskilte omstendigheter gitt skadefellingstillatelse på jerv i lisensfellingsperioden. I 2015 iverksette Fylkesmannen et skadefellingsløype på jerv i utvalgte delområder i fylket. Bakgrunnen for dette var bl.a. lav uttelling på lisensfelling, og at effektiviseringsprosjektet var nystarta og ikke var kommet skikkelig i gang. En gjorde midlertidig ikke så gode erfaringer med vedtaket, det var kostnadskrevenende og gav ikke uttelling i form av felling.

Den 10. februar 2016 ga Fylkesmannen skadefellingsløype på en jerv i området Frydalen/Vuludalen i Fron – det ble tatt ut ei jervetispe på dette løyvet. Grunnlaget for vedtaket var et høgt tapsnivå over flere år, et bestandsnivå med 10 registrerte ynglinger i fylket i 2015, samt at en ennå ikke hadde fått konkrete resultat i dialogen med Miljødirektoratet om bistand til uttak i slutten av lisensfellingsperioden. Det var i 2015 registrert 65 jerveynglinger på landsbasis dvs. 66 % over bestandsmålet. Tilsvarende data for 2017 er dermed vesentlig annerledes med seks registrerte ynglinger i Oppland og 40 på landsbasis, som er tett på det nasjonale bestandsmålet.

Den rådende forståelsen i forvaltninga og av lovgrunnlaget er at lisensfelling skal være hovedvirkemidlet i bestandsreguleringen av de store rovdyra i Norge. Derfor er det en sterk satsing på å effektivisere og øke sjansene for lykkes i lisensfelling i Oppland. Fylkesmannen og nemnda yter blant anna midler til konkrete tiltak i området det der er søkt om skadefellingsløype. Generelt dreier dette seg bl.a. om kurs og opplæring av lisensjegere, å kunne nytte motorkjøretøy for tilsyn av bås/utkjøring av åte, samt forsøksprosjekt med elektronisk overvåking av bås/bruk av kunstig lyst på åte.

Fylkesmannen har registrert at det er et visst tap av jerv også i Øyer de senere år. Det er siden 2013 påvist bare en skade voldt av jerv. At det er erstattet 14-55 sau/lam hvert år er basert på en sannsynliggjøring av tap til jerv og vil i begrenset grad være en dokumentasjon på tapsomfanget. Det vil alltid være en usikkerhet knyttet til erstattet tapsomfang særlig i områder med lav dokumentasjon. Delvis er erstatningene basert på data fra DNA analysene som stadfester forekomst av jerv i kommunen de seinere åra.

Soneforvaltningen for rovvilt/beitebruk er krevende å få til i praksis. Det er viktig at en har realistiske forventninger til hvor presist en kan få styrt jerv og de andre rovviltartene til arealfastsatte rovviltsoner. Jerv har stort vandringspotensiale på kort tid og leveområdene kan overlappe flere kommuner og krysse soneringsgrenser og fylkesgrenser. Det er videre bestemt nasjonalt at det er lisensfelling på store rovdyr som skal være hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen, men at Miljøforvaltningen skal bidra til at lisensfellingskvotene så langt det er mulig kan bli fylt. I Oppland har en lagt til rette for og bidratt til at lisensfelling skal være effektiv også i de beiteprioriterte områdene. Det er flere fangstbåser i Øyer, som også har fangstmuligheter på jerv etter de rapporter vi har mottatt fra lisensjegere i Øyer. Vi opplever at Miljødirektoratet har bidratt aktivt i arbeidet med bestandsregulering av jerv i Oppland.

Fylkesmannen ser ikke situasjonen i Øyer som ekstraordinær verken med hensyn til dokumentasjon av tap og totalt tapsomfang. Kommunen er derfor heller ikke prioritert av rovviltnemnda for ekstraordinære uttak i den dialogen nemnda har med Miljødirektoratet. Fylkesmannen mener en nå må utnytte den perioden en har igjen av lisensfelling til å forsøke å få uttelling i ordinær jakt. Ut fra erfaring vet en at storparten av jerv blir felt de siste ukene av fellingsperioden, dette kan også slå inn

for Øyer sin del de kommende dagene. Ut fra en samla vurdering vurderer derfor Fylkesmannen ikke at skadefelling er et aktuelt tiltak på det nåværende tidspunktet.

Fylkesmannen sitt vedtak

Med heimel i lov av 19. juni nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. §§ 1 og 3, avslår Fylkesmannen i Oppland søknaden om skadefelling på jerv i Øyer kommune.

Klageadgang

Dette vedtaket kan påklages etter forvaltningslovens § 28. Ei eventuell klage sendes innen tre uker til Fylkesmannen i Oppland. Klagen skal adresseres til Miljødirektoratet.

Vebjørn Knarrum e.f.
avdelingsdirektør

Harald Klæbo
seniorrådgiver

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift.

Kopi
Miljødirektoratet